

Historia Trójkąta Lidzbarskiego

Budowę fortyfikacji Trójkąta Lidzbarskiego, nazywanego oficjalnie Pozycją Lidzbarską (niem. Heilsberg Stellung), rozpoczęto w 1932 roku, ale prace przygotowawcze trwały już od 1928 roku. Narzucone Niemcom ograniczenia Traktatu Wersalskiego z 1919 roku oraz porozumienia paryskiego z 1927 roku ściśle określały strefy, gdzie można było budować nowe fortyfikacje. Na terenie Prus Wschodnich pozostawiono jedynie niewielki trójkątny obszar w środku prowincji. Od znajdującego się w jego centrum Lidzbarka Warmińskiego (ówcześnie Heilsberg) wzięła nazwę nowa linia umocnień, co miało propagandowo podkreślić przestrzeganie ustaleń międzynarodowych. Dla lepszego maskowania prac oraz zabezpieczenia przed bronią pancerną, linię wytyczono w masywach leśnych na północ od Lidzbarka i Ornety.

Do 1932 roku zrealizowano odcinek od jeziora Tauty do rejonu Judyty na północ od Bartoszyce. Po dojściu Adolfa Hitlera do władzy i odrzuceniu krepujących militarystyczne zapędy Niemiec ograniczeń, rozpoczęto planowanie rozbudowy pozycji. Do 1937 roku opasano pierścieniem fortyfikacji stolicę Prus Wschodnich – Królewiec (obecnie Kaliningrad). Trójkąt Lidzbarski stanowił niejako śródszaniec obrony Prus. Miał zatrzymać wojska polskie na tyle długo, aby umożliwić mobilizację własnych wojsk. Linię podzielono na osiem odcinków – każdy przewidziany do obsadzenia przez dywizję piechoty.

Umocnienia z uwagi na znaczne oddalenie od granicy nie przydały się podczas ataku na Polskę, nie mogąc osłonić koncentracji wojsk przy granicy. Przypomniano sobie o niej dopiero w 1945 roku, podczas zimowej ofensywy 2. i 3. Frontu Białoruskiego. Pośpiesznie obsadzone fortyfikacje stały się punktem oparcia dla wojsk niemieckich. Po wojnie liczne schrony były metodycznie wysadzane, a pancernie złomowane. Mimo to wiele obiektów zachowało się w dobrym stanie, w tym nieliczne z także pancerniami.

History of the Lidzbark Triangle

The construction of the Lidzbark Triangle fortifications, officially known as the Lidzbark Position (Ger. Heilsberg Stellung), began in 1932, but the preparatory work had already started in 1928. The restrictions imposed on Germany by the Treaty of Versailles (1919) and the Paris Convention (1927) strictly defined the zones where new fortifications could be built. East Prussia was allowed only a small triangular area in the centre of the province. In its centre was Lidzbark Warmiński (then Heilsberg) from which the new line of fortifications took its name, a propaganda tactic emphasising Germany's compliance with international arrangements. To better camouflage construction work and as protection against tanks, the line was laid in forest massifs north of Lidzbark and Orneta.

In 1932 the sector from Lake Tauty to Judyty north of Bartoszyce was completed. After Adolf Hitler's rise to power and the rejection of restrictions on Germany's military aspirations, the expansion plans of the Lidzbark Position began. By 1937 a ring of fortifications encircled Königsberg (now Kaliningrad) the capital of East Prussia. It was supposed to hold off Polish troops long enough to allow the mobilization of German troops. The line was divided into eight sectors – each was to be manned by one infantry division.

The relatively weak fortifications, due to their significant distance from the border, were of no use during the attack on Poland as they could not protect the concentration of troops on the border. The Position was forgotten about until 1945, when it was used during the winter offensive of the second and third Belorussian Fronts. The hurriedly manned fortifications became a key support for the German troops. After the war, many shelters were methodically blown up, and the armoured plates and cupolas scrapped. Despite this many shelters have survived in good condition, including a few with their panzers intact.

Trasa przebiega przez tereny leśne oraz obejmuje także ruiny schronów. Podczas zwiedzania zaleca się przestrzeganie podstawowych zasad bezpieczeństwa.

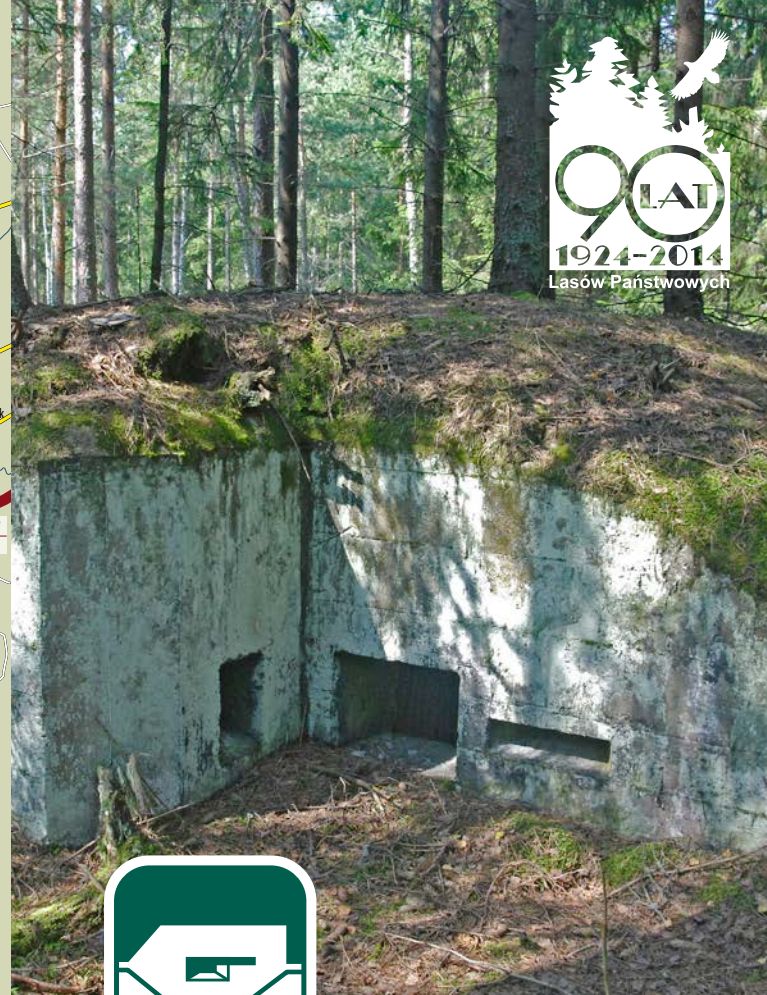
The trail leads through forest areas and also includes ruins of the shelters. Obeying general safety rules is recommended.

LINIA FORTYFIKACJI TRÓJKĄTA LIDZBARKSKIEGO
NA TERENIE NADLEŚNICTWA ORNETA.

Szlak Fortyfikacji Trójkąta Lidzbarskiego obejmuje jeden z najciekawszych i najlepiej zachowanych fragmentów najdłuższej i najliczniejszej linii umocnień w dawnych Prusach Wschodnich, na której w latach 1932-1937 wybudowano ponad 1000 schronów. Wiele dobrze zachowanych obiektów na szlaku pozwala zapoznać się z ich konstrukcją oraz historią budowy.

The Lidzbark Triangle Fortification Route includes one of the most interesting and best preserved fragments of the longest and most numerous defense line in former East Prussia, where in 1932-1937 over 1000 shelters were built. The many well preserved shelters on the trail allow you to discover their construction and history.

SZLAK FORTYFIKACJI TRÓJKĄTA LIDZBARKSKIEGO

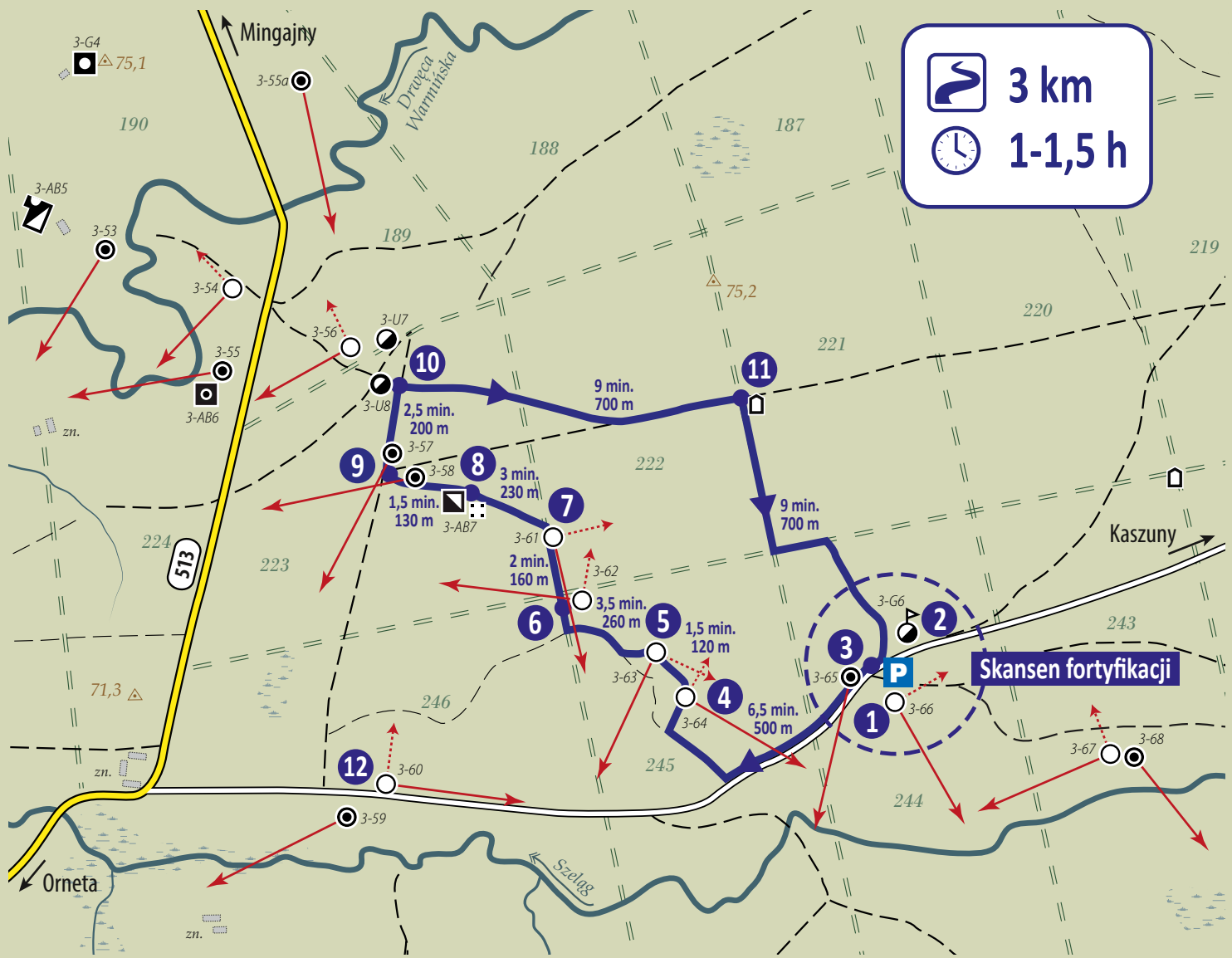
THE LIDZBARK TRIANGLE FORTIFICATION ROUTE

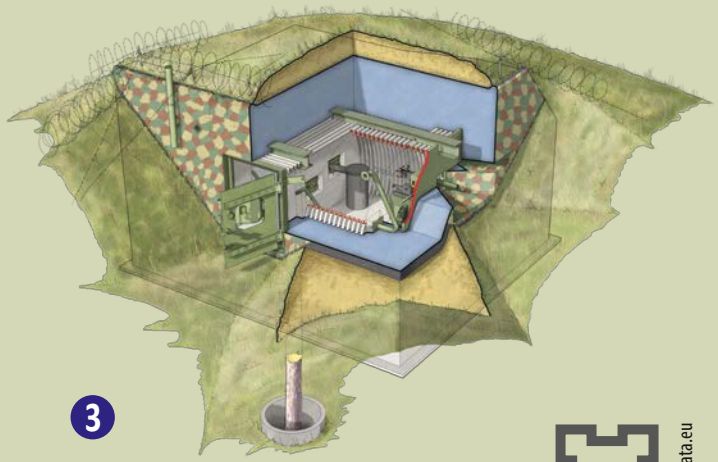
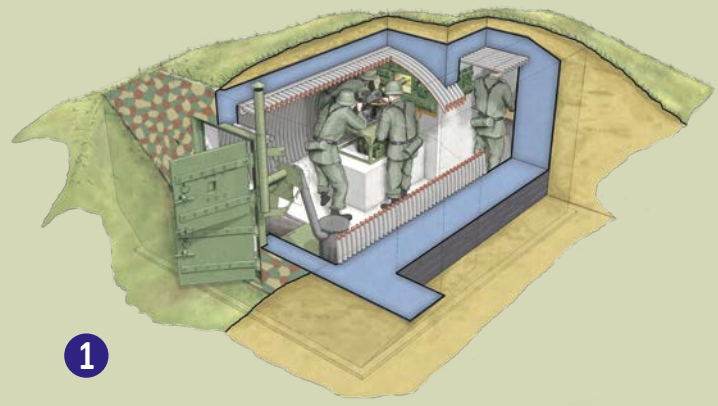
Nadleśnictwo Orneta

ul. 1 Maja 26
11-130 Orneta
tel: 055 24 21 149

www.olsztyn.lasy.gov.pl/orneta
orneta@olsztyn.lasy.gov.pl

 3 km
 1-1,5 h

- 1** Lekki schron bojowy dla karabinu maszynowego
Light MG-shelter
- 2** Lekki schron dowodzenia
Light crew shelter
- 3** Średni schron bojowy dla karabinu maszynowego
Medium MG-shelter
- 4** Uzbrojenie schronów bojowych
Armament of combat shelters
- 5** Panczerze w schronach bojowych
Panzers in combat shelters
- 6** Dzieje fortyfikacji po 1945 r. - likwidacja umocnień
History after 1945 - demolition of the bunkers

- 7** Budowa obiektów na terenach podmokłych
Construction on high groundwater level areas
- 8** Stanowisko obserwacyjne na wieży ze schronem
Observation tower with crew shelter
- 9** Fortyfikacje na obszarach leśnych - system ognia
Fortifications in forest areas - fire system
- 10** Obiekty bierne i ukrycia na Pozycji Lidzbarskiej - typologia
Crew shelters in Lidzbark Position - typology
- 11** Sieć łączności
Telephone network
- 12** Pozycja wysunięta
Advanced post

OPRACOWANIE GRAFICZNE I MERYTORYCZNE: ARKADIUSZ WOŹNIAKOWSKI
 KONCEPCJA SZLAKU TURYSTYCZNEGO: WALDEMAR OSTROWSKI